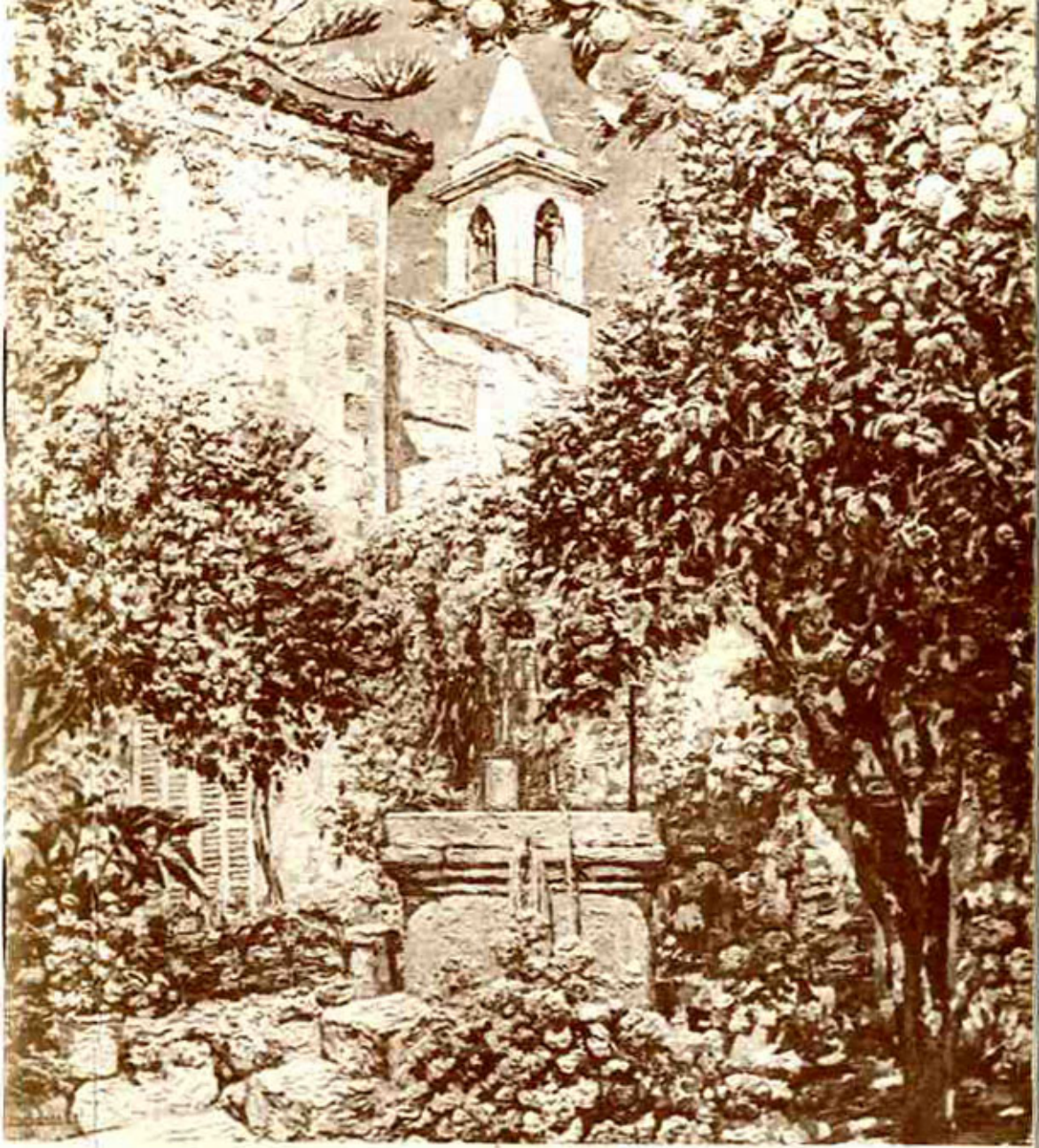

FESTES DE
NT JAUME

DDAA
'AMENT

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

SANTANYÍ, 1986.

Sig. 89.311. ASU. fos

ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

SA NOSTRA
CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

"BALEARS SA NOSTRA RAO DE SER"

"laCaixa"
CAIXA DE PENSIONS

SABADO DE GLORIA, oli de Francisco Bernareggi.
Col·lecció Guillem Mora Ferrer. Porreres.
Clixé per cortesia de Bearn, galeria d'art.

ARXIU

FESTES

DE

SANT JAUME

SANTANYI, 1986

am santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

SALUTACIÓ

Batlia de Santanyi, juliol del 1986.

Les tradicionals festes populars, que celebren els pobles per manifestar la seva devoció, en el nostre cas a Sant Jaume, és una expressió molt digna i honrada que serveix per unir les persones i fomentar la convivència humana. Fomentat el progrés i el benestar social, són sense cap dubte, l'exteriorització de l'alegria, pròpia de les persones d'esperit generós.

Jo vos convit doncs, a què per uns dies deixem els nostres ormejos de feina i els quefers quotidians, per sentir-nos plenament immersos en la bulla festiva que celebrarem.

Que siguin enguany les Festes de Sant Jaume motiu per tenir un record, ben merescut, per als nostres cristians i devots padrins, que encara que disposant d'uns medis limitats varen saber emprendre l'àrdua tasca de construir la nova Església Parroquial, de la qual commemoram enguany, per Sant Jaume, el doscents aniversari de la collocació de la primera pedra. Per ells, el nostre record i la nostra gratiatud per tan bella i exemplar deixa.

Amb gran satisfacció hem vist aquest any la culminació d'unes obres tan importants com són la Casa del Mar i el Centre Civic de Cala d'Or. I com a meta immediata ens hem proposat emprendre la tasca de la construcció, tan desitjada, de la Residència per a la Tercera Edat a la nostra Vila.

És el nostre desig, que aquests dies de festa siguin per a tots vosaltres, uns dies que umplin d'alegria el vostre esperit i el vostre cor. I tinguem també una pregària per a aquells que ens han deixat per a sempre.

Molts d'anys.

Cosme Adrover Obrador, batle

Galeria

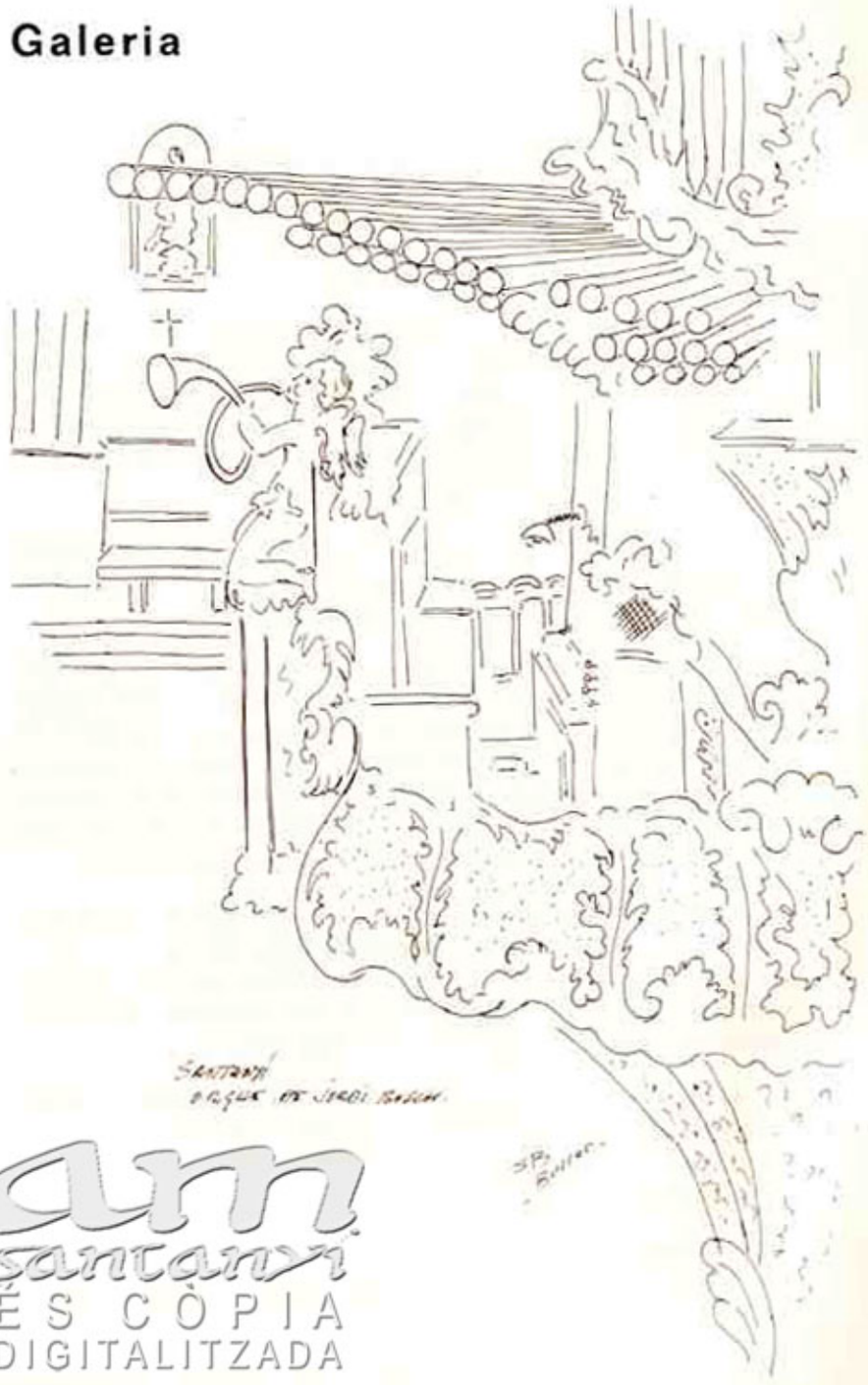

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Antologia Santanyí

FESTA DE POBLE

Es dia de Sant Jaume, Apòstol, a Santanyí hi ha gran festa. ¿Com no anar-hi? Se tracta d'es *meu* poble, aont tenc parents y grans amics; es sa vila d'els recorts de s'infantesa perduda ja dins ses boires de lo passat. Per això, fugint d'es Born y d'es pas d'en Quint, m'en hi vaig, segú de trobà, en aquell recó d'illa, una diada de goig, d'amplitut per s'ànima enutjada de sa vida de ciutat malaltiça.

Els dies fenês, es poble queda casi buit de sol a sol, perque sa gent trabaya a ses eres, cantant sa tonada llarga y adormidora de ses *messes* d'es batre. Però avui qu'es festa, y festa grossa, tot-hom es dins la vila. Allá enfora queden ses garberes abandonades y els formiguês mig composts, y ses eines d'es trabay. Dins els sestadors remuguen, seguit seguit, ses auveyes. Y a cada casa, ses mares de familia, treuen tot lo milloret d'es fons de sa *caixa*, qui quant l'obrin escampa una oloreta de pebre bò qui fa fugí ses arnes. Ses atlotes se componen y empolven davant es miray, y els barbês, amb sos rahons esmolats de fresc, fan més de quatre tays an els parroquians qui frissen, però tot se dispensa; ningú se queixa; es dia de trabucà, tot d'un cop, s'alegria arreplegada durant un any, oblidant miseries y trabays d'una vida de fatigues passada amb so còs vinclat damunt sa terra qui beu, com una esponja, ses gotes de suó qui davallen d'es front.

Y ¡quina animació!—Sa plaça Majó, davant l'Esglesia, sembla un formiguê de gent endiumenjada. Els homos vestits de negre, com si anassen a un entèrro, y ses dones enllestides amb ses millós robes, formen, sense dar-se'n conte, un conjunt admirable, ple d'harmonia y de colorit, baix d'un cel estirat d'una blavô suprema.

A dins l'Esglesia sa gent s'arreplega per senti predicà ses glories d'el Sant Apòstol. Es temple es senzill, adornat per s'antic orgue d'es qui fou convent de Sant Domingo.—Sa gent escolta sa veu d'es sacerdot qui fa reneixe es foc esmortit d'una dolça esperança. Y sa tradició

ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

tota, ressurgeix d'es fondal d'els recorts, y torna apareixe s'Apòstol damunt es cavall blanc, espasa en ma, caminant per damunt els alarbs vençuts per una força misteriosa, y caiguent morts baix de sa creu venerable tota vermeya de sang. Y a damunt aqueixa visió, s'orgue esclata dins un desbordament de goig, y ses notes triomfals, augustes, omplen es temple d'un cántic gloriós qui retruny per dins s'espai, fent vibrâ s'ánima.

Llavò sa gent s'en va a ses corregudes. Jo tenc pò de sa calò. Encara duc es ròsseg de ciutat.

Però el m'imagin, an es *cos*, amb ses dues fileres de carros envelats, plens de canyes verdes, baix d'es sol poderòs de mig-dia, qui fa prendre tonalitats d'ò an es rastoy qui encatifa sa terra.—Jo les veig, a ses pageses de colòs sanitoses, respirant alegría, amb so cò batejant d'ansietat, mentres els corredós renoven ses práctiques de l'*avior heroica*, amb sa sang bullenta y els nirvis excitats per sa llulta musculâ que du fins a Mallorca aures helèniques. Y també veig, allá enfora, es puig de Consolació, y més lluny, com una montanya blava de rondaya d'encantament, San Salvadò de Felanig, se dibuixava dins un cel calitjós; mentres, a la dreta, per damunt els figuerals, Santanyí arremolina ses cases en torn d'es campanâ venerable de l'Esglesia

Perque no hi falti res, entre els corredós hi ha també un dimoni vestit de tela de sac, amb unes banyes molles y despuntades y una gran barra de canya que tira a ses cames d'els qui corren per fer-los caure, sobre tot quant son dones, perque el dimoni sempre ha estat aficionat a ses faldes. Però, a pesâ de tot, aqueix es un dimoni bonhomo y *campechano*, casat y amb un parey d'infants, qui va a missa cada diumenge y qui, fins tot, crec qu'ha estat escolá.

Acabades ses corregudes sa gent torna a ses cases, formant una llarga procesó de carros, qui s'encalcen dins núvols de polsaguera.—Ses pageses criden perque s'alegría no los cap dins el cós y sa qui sobra surt per ses boques vermeyes com a clavells y s'escampa per tot arreu. Y ningú pensa que lo qu'acaben de veure es una representació de tota se vida, perque, digau-me: ¿Què es el mon sinó un gran cos aont sa gent se disputa una joya?

Llavò comencen els dinâs. En torn d'una gran taula mos aplegam una partida de parents y amics d'un qui fa festa. Allá no hi falta res, y els plats s'umplen y se buiden amb un tancâ y obrí d'uys, y es vi passa d'es bòtils an els taçons, y tothom parla de coses agradables. Allò té certá carácté patriarcal qui es dolç a s'ánima, perque no es fals ni aparent, sinó sentit, natural, sense afectació ni etiquetes. Els infants menuts callen y engoleixen, y l'avia y es sacerdot presideixen sa llarga taula. Y pareix qu'a damunt tot ses ánimes d'els veyets morts, beneeixen sa séua descendencia perque sempre visca unida dins aquella harmonía de germans ben avenguts.

Es decapvespre sa gent s'arremolina a sa plaça per veure ballâ sa *primera*. En torn d'els bancs qui fan un rotlo en mig de sa plaça, els qui no poden seure, guaiten per damunt ses espatles d'els altres. A ses finestres de ses cases uns quants veys qui no poden anâ p'es truy, contemplen la festa y recorden els seus bons dies de joventut.

Ses atlotes qui somien sa felicitat, tota colò de rosa, parlen amb sos enamorats qui, a cau d'oreya, les conten ses seves esperances d'amor y les fan pensâ, com en una terra promesa, en sa delicia de sa primera besada.—Y en mig de sa gent, es ball comença. Allá veurieu ses pageses amb sos rebocillos teixits amb fils de recorts y perfumats amb s'aroma d'una antiguetat venerable, tremolant, com'un nuvolet de randa ,a damunt els pits tornetjats, mescla de neu y roses. Y faldes de seda relluint en ses tornasolades colors de s'arc de Sant Martí, y cenyit els cossos gentils y airosos, y els peus petitets y falaguès acompanyant amb sos moviments es compàs de sa música de violins y guitèrres. Y quant ses ombres de sa nit s'enfilen de la terra cap al cel, els cohets, símbol de sa felicitat, pujen siulant cap amunt, deixant dins s'oscuritat un raig de llum, y rompent-se, allá dalt, en mil colorins qui se fonen dins ses tenebres, en mig de s'eterna quietut de s'espai ple d'estrelles. Y els trons alegres d'els focs artificials s'escampen per damunt ses cases y, surtint d'es poble, van a perdre-se p'es gran silenci d'els camps solitaris.

Sa vida d'altres temps encara dura aquí amb tot es seu encant primitiu, amb un saborino de senzillès qui enamora. Y es cò s'umpl de tristesa quant pensa que tota aqueixa poesia populâ *nostra*, ben mallorquina, se perd, poc a poc, y s'arracona dins es misteri de ses montanyes, d'ont sortirá definitivament, encalçat p'es siulet d'es ferrocarril qui fa fugi, esporuguides, ses costums patriarcals de l'antiguèa.

EL SEN FÈLIX (*)

Juliol-99.

(*) El Sen Fèlix no és altre que el senyor Fèlix Escales Xameni i el treball fou publicat a «La Roqueta». Núm. 281, corresponent al 2 de setembre de 1899.
S'ha respectat totalment l'ortografia de l'època.

ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

EL MARC FAMILIAR DEL BISBE VERGER

per Bartomeu Font i Obrador

Fra Rafel Verger és una de les més autèntiques glòries del franciscanisme mallorquí i un dels més preclars eclesiàstics novohispans que, durant la segona meitat del segle XVIII, desenvolupà una tasca meritíssima, tant al Collegi de Sant Ferrà de Mèxic (1750-1783), com al Bisbat de Linares-Monterrey (1183-1790), en la doble vessant de collector i responsable missional, i planificador i constructor de la Seu del Nou Regne de Lleó (1). En ambdós aspectes, per la seva religiositat i intel·ligència fou insustituïble, omplint un buit ben palès.

Disparitat de criteris entre els PP. Verger i Serra

Els esforços adients a l'empresa apostòlica i missionera de l'Alta Califòrnia, tal volta, encara romanen ignorats. El franciscà santanyiner hi contribuí decissivament des del desembre del 1770 fins al 1774, període en el qual tingué el càrrec de Guardià de l'Apostòlic Collegi; pel març d'aquell primer any el P. Verger retornava d'Espanya amb 45 frares destinats al quefers de l'esmentat centre de Propaganda Fide, del quals en passaren 20 a la Baixa Califòrnia i 10 a les terres de la nova conquesta. Aquests darrers arribaren a Monterrey de l'Alta Califòrnia el 21 de maig del 1771; pel juliol els mallorquins Dumetz i Jaume van esser destinats a Sant Dídac i Pieres i Sitjar a Sant Antoni, entre els demés que es collocaren per nacionalitats en les tres missions ja fundades i els llocs d'establiment de les futures de Sant Bonaventura, Sant Gabriel i Sant Lluís Bisbe.

El càrrec de Guardià —que de cap manera era una prebenda— representava un ofici delicat pels molts problemes de les missions llunyanes de frontera. Fra Rafel mantingué una opinió prudent sobre aquelles, amb un pessimisme creixent que el manifestà als Oficials Reials i al Comissari General de Missions.

Després de la fundació de Monterrey, Fra Junípero Serra va oferir exemplar obediència al seu superior, P. Verger, com nou Guardià de Sant Ferrà, encara que aquest es va formà el seu punt de vista respecte de les Missions californianes ,oposant un fred i metòdic realisme a l'entusiasme del Virrei Croix, del Visitador Gálvez i del President de les Missions.

Les diferències entre els PP. Verger i Serra eren pregones: aquest deia que s'havia d'aprofitar el vent mentre bufava favorable, però aquell, encara que no deixava d'estimar les qualitats eminents del seu subordinat, afirmava no obstant que era necessari refrenar el seu ardorós zel. Fra Junípero li contestava oferint-li tota la seva obediència fins el punt si era necessari, de voler retornar al collegi, abandonant la seva illusionada obra si així ho ordenàs el seu superior. Llavors, encara, el P. Verger no podia arribar a comprendre així com calia l'especial situació de l'Alta Califòrnia; més tard, se n'adonaria del sentit que tingueren el primers anys estèrils dels difícils començaments missionals que posaren a prova la tenacitat d'aquell company excepcional que fou Fran Funípero Serra, vertader apòstol i sant.

L'any 1771 Fra Rafel ja pensava que el President de les Missions necessitava de l'ajut i la comprensió en les seves dificultats i l'any 1773, la cautela del Guardià i la integritat de l'observantíssim missioner, s'harmonitzaren amb la benevolència del Virrei Bucareli. Fou en aquella ocasió quan el P. Serra, que s'havia traslladat a Mèxic per tal de salvar la conquesta espiritual i prosseguir-la amb tot entusiasme fins al seu coronament, s'entrevistà amb el Virrei i aconseguí d'ell l'aprovació del seu projecte, que recolzà finalment el mateix Carles III.

Pel setembre de l'any 1773 el P. Serra retornà al seu camp d'acció missionera i el P. Verger, veient-lo tan dèbil i abatua, per la cama esquerra fet una llaga i alenant dificultosament per l'asma progressiva que patia, li va donar per companyó Fra Pau Mugártegui i li posà a la seva disposició una diligència per a fer el viatge fins a la ciutat de Guadalajara; abans de despedir-se, Fra Rafel li donà permis per a manifestar públicament el testimoni de la seva humilitat, besant els peus a tota la Comunitat al mateix temps que demanava perdó per les seves culpes. A finals de l'any 1784, quan el P. Verger feia un any que gaudia de la plenitud del sacerdoci, com Bisbe residencial del Nou Regne de Lleó, s'assebentà del traspàs del seu germà Fra Junípero, allà a la vorera del riu Carmel; prova de l'estima que li professava, encarregà el P. Joan Sanxo de la Torre, Guardià de Sant Ferrà, que

li fes pintar un retrat com homenatge a la seva memòria i que aquell mateix en va voler les despeses (2). Bell gest, ben propi de la nobilitat de la seva ànima!

La Parròquia de Santanyí a la infantesa del P. Verger

La Visita Pastoral del Bisbe Joan Fernández Zapata del mes de juny de l'any 1724 ens informa amb detall sobre l'església, aleshores ja quatre voltes centenària, entorn de la qual girà la formació del nadó Rafel, així com també dels Oratoris rurals.

Si comptàvem, eixoplugades sota la volta de creueria, el Santíssim Sagrament, les Fonts Baptismals i els Sants Olis, la Vera Creu amb les relíquies, l'altar Major, Sant Caietà, Sant Antoni de Viana, les ànimes, Sant Antoni de Pàdua, Nostra Sra. de Concepció, Sant Sebastià, Sant Ignasi, Nostra Sra. del Roser i el Sant Nom de Jesús, sens oblidar el cementiri i la sagristia. Dins aquesta darrera es guardaven les joies de plata i els ornaments litúrgics; entre les primeres s'esmenten: un globo de plata sobredaurat amb un póculo dedins de lo mateix per donar les comunions ordinàrias al peu de l'altar; altre globo de plata sobredaurat per aportar el viàtic a los malalts de dins vila; una custòdia gran sobredaurada amb vericle per exposar patent el Santíssim Sagrament, tot de plata; una creu de plata sobredaurada a on està reservat el lignum crucis; altra creu de plata per les processons; tres caliç amb ses patenes de los quals n'hi ha dos tot de plata i lo altre amb lo peu de bronzo; un reliquàri de plata amb la reliquia de Sant Andreu amb una creueta; altre reliquiàri de plata amb la reliquia de Sant Sebastià amb un circol de plata. A una altra llista es troba el que segueix: un tàlamo de domàs vermell amb sis astes i altre de lo mateix per los combregars i un llit de nostra Senyora d'Assumpció. Al Campanar d'espadanya s'hi veien penjades les campanes corresponents als tres arcs, ço és: dos grans i una petita. Altres campanetes hi havia pels distints usos de l'església: una petita pels combregars ,altra de mà per les misses, un rotllo de campanetes «aucellets» i fins i tot, un rellotge de campana nou.

L'alterós oratori de Nostra Sra de Consolació, sufragània de la parroquial, era sota la protecció dels Honors Jurats; i s'hi podien veure: una cortina de garça pel quadro dels Sants Metges; un llantoner de ferro; dos faristols, lo un en el cor i lo altre en lo altar; quatre bancs, ço és: dos junts a l'altar i los altres en el cor; un quadro dels

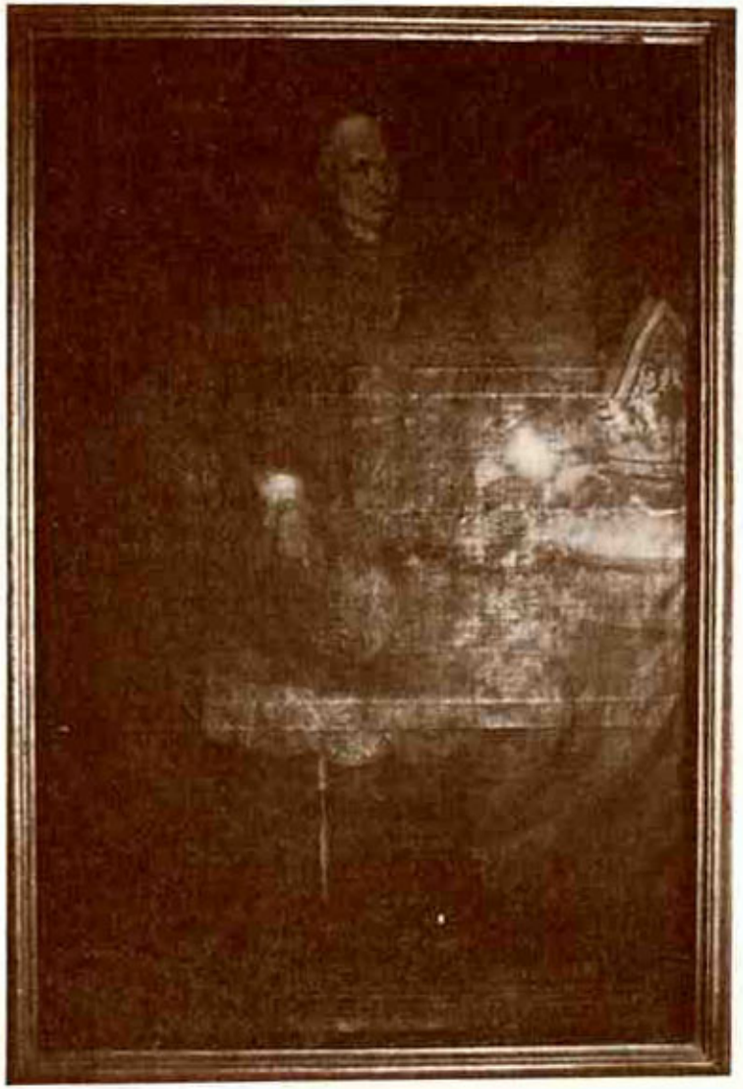

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Sants Metges i Santa Escolàstica; altre quadro de Sant Roc; tres campanes, una en la terrada ,altre en la porta de la sagristia i l'altre de mà.

Més lluny, l'Oratori de les Salines amb el seu altar amb ara, sacra, lavabo i evangeli de Sant Joan i una creu amb la figura del Santcrist pintat; un quadro de Sant Domingo Soliano ,altre de Sant Andreu, altre de Sant Vicenç Ferrer, altre de Santa Rosa, altre de Santa Escolàstica i los Sants Metges i un de Sant Caietà i finalment dues campanes ço és, una en el campanar i altre de mà.

El Bisbe Fernández Zapata, successor del Sr. Atanasi D'Esterripa, feia dos anys que s'havia incorporat a la diòcesi i degut al seu fervor apostòlic es tornà cada vegada més intransigent amb les debilitats clericals; entre les ordinacions donades al clero santanyiner, n'hi havia una referida al millorament del cult mitjançant l'ensenyança del solfeig: per quant havem experimentat la gran falta de clero d'aquesta parròquia amb lo cant pla, lo qual redunda amb la mala assistència i culto divino, per falta de no esser ensenyats de solfa plana i com lo reverend Francesc Suau, prevere, sia acollit en esta parròquia a totes les distribucions aixi fundades com adventícies, amb obligació de tocar lo orgue i aixi mateix d'ensenyar de solfa... El vicari Suau, fill de Miquel, fou el que batejà els germans Salvador, Joan i Rafel Verger, essent aquest el futur franciscà.

Encara hi trobam consignada dins aquesta santa pastoral visita tota la població dels feligresos la qual comprenia 430 cases, essent rector de la mateixa el Doctor Llorenç Burguera.

Tres confraries recolzaven el cult: la del Nom de Jesús de la qual era el seu clavari Mn. Jaume Salom, prevere; la del Santissim Sagrament amb Mn Simó Grimalt, prevere, i la de Nostra Senyora del Roser amb Mn. Bernat Bonet, prevere, i Joan son nebot.

Dels Beneficis el més important era el de Sant Andreu, titular de la Parròquia, el mateix altar Major, fundat l'any 1640 pels Jurats amb dotació anual de 32 lliures collat a Mn. Llorenç Bonet, prevere, l'any 1707. El de Sant Antoni de Viana, creat per l'Honor Joan Danús, Ciutadà, l'any 1527 i dotat amb 30 lliures censals, era possessori de Mn. Francesc Suau, des de l'any 1677, obligant el mateix a tocar l'orgue los diumenges i festes i a ensenyar de cantar, essent també fundació dels Jurats.

Dels títols patrimonials, cal remarcar el de Mn. Rafel Verger, fill de Salvador i oncle de Fra Rafel, traspasat el 28 d'octubre de l'any 1745: havia estat ordenat amb títol de patrimoni de 50 lliures anuals vitalícies mitjançant escriptura del Doctor Joan Baptista Verger i Joan Baptista, son oncle i germà respectiu, el mes de gener del 1712. Tenia obligació de celebrar tots els diumenges i festes i els dies de Santa Llucia Verge, Sant Antoni de Viana i Arcàngel Sant Rafel a l'Oratori del Sr. Rafel Amer dels Llombards, segons acta de l'any 1711. Mn. Jaume Sbert, prevere, tenia obligació de celebrar els diumenges i festes a l'Oratori de Consolació, cobrant 20 lliures anuals i entre altres Mn. Bartomeu Vidal, prevere, que anava a dir missa regularment a la Capella de la possessió de La Vall (3).

Naixement i família de Fra Rafel Verger

El prelat vingué al món el dia 10 d'octubre de 1722 essent batejat el dia següent per Mn. Francesc Suau, vicari, el qual li imposà els noms de Rafel Josep aquest darrer onomàstic ja el portava, per altra banda, nou anys abans el propi fra Junípero Serra; aquell era fill de Joan Baptista i Maria Suau i foren padrins de fonts Salvador Verger i Maria Vidal. El progenitor era fill de Salvador i la progenitora de Salvador i Miquela Garcies (4).

El precedien dos germans, Salvador Josep i Joan Baptista Joaquim, nascuts el 22 de novembre de 1717 i l'1 de juny de 1720 respectivament (5). Vingueren després, una germana, Miquela Maria, el 14 d'abril del 1725, altre germà, Miquel Josep, el 24 d'abril del 1730, altre germà, Blai Josep Joaquim Jeroni, el 30 de setembre del 1732 i finalment altre germana, Maria Anna Mònica, el 4 de maig del 1735 (6). Foren, doncs, set els fills del matrimoni de Joan Baptista i Maria, casats segons es pot suposar l'any 1715, ja que falta el seu llibre d'esponsalicis.

El 31 de desembre del 1745 morí en casa sua pròpia fora los murs i fonc enterrat el primer de gener de l'any 1746, en el vas de Nostra Sra. del Roser, lo Honor Joan Baptista Verger, fill de Salvador de 61 anys d'edat, casat amb Maria Suau, rebé el sagrament de la Penitència administrat pel P. Lector Salvador Bonet, agustí, i l'Extrema Unció pel Rnd. Mateu Mir, prevere, sens poder rebre el Sagrat Viàtic per morir quasi súbitament, ni féu testament ni tampoc obres pies (7).

El 12 de setembre del 1767, morí el Rnd. Joan Verger, prevere i

santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Vicari, fill de Joan Baptista, ja difunt, i Maria Suau, vivent, d'edat de 47 anys; elegí marmessors, la seva mare, Salvador, son germà, el Rector de la Parroquial i el Rnd. Sebastià Sbert. Fou enterrat dins una de les tres sepultures dels eclesiàstics després d'haver-se cantada una missa cos present, absolta, processó i salve a cada altar. Deixà usufructuària, la seva mare i hereu universal el seu germà (8).

El 16 de juny del 1770 fou enterrada Maria Suau, filla de Salvador i Miquela Garcies, la qual pel seu testament del 16 d'octubre del 1765, davant el notari Llorenç Bonet, nomenà marmessors els seus fills Salvador, Miquel, Maria i Miquela i disposà sepultura en el vas del Roser, després de celebrar-se absolta, ofici conventual i salve a tots els altars; manava que, seguida la sua mort, fossen preses dels seus béns 25 lliures per pagar aquestes celebracions i lo que restàs s'invertís amb misses baixes a voluntat dels seus marmessors. Rebé tots los sagraments i fou assistida degudament a l'hora del seu traspàs (9). No s'ha localitzat la seva darrera disposició per no figurar entre la documentació testamentària de l'esmentat notari que es troba a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

Cabrevació de Joan Baptista Verger de l'any 1743

Dos anys abans de morir el pare del Bisbe Verger, és a dir, Joan Baptista, declarà a la Reial Cabrevació tots els seus béns amb els títols patrimonials, constituint l'exponent del seu estat econòmic i social dins el context dels seus païsans; ell era el ric de la família, ja que la seva esposa Maria era de condició més humil —l'any 1750 la seva tia Catalina, vídua de Salvador Verger, mitjançant testament, alliberava Maria Suau, vídua de Joan Baptista Verger, d'una quartera de blat de los aliments que li devia— (10).

Els seus bén era els següents:

1) Unes cases i corral extramuros confrontant d'una amb via pública, d'altra amb cases de Salvador Bonet Sala i amb cases de Jaume Vila, d'altra amb corral d'Antoni Oliver, alias Vessa i d'altra amb corral i cases dels hereus de Jaume Vidal, Senalla, les quals té i posseeeix per divisió entre ell feta i el Rnd. Rafel Verger, prevere, son germà i Miquela Garcies, viuda de Blai Verger, segons acte en poder de Rafel Bonet Notari als 27 juliol del 1715, dels béns i heretat de Salvador Verger, son avi i el dit Salvador Verger fou donatari universal de Baptista Verger, son pare, el 29 d'agost del 1669. Aquestes són les cases de naixement del Bisbe Verger.

2) Cinc quarterades de terra dites la Dona Morta i les Tanquetes de dues quarterales. Confronten això és, la Tanca de la Dona Morta d'una part amb terres de la possessió Son Danús, d'altra amb terres de Salvador Verger de les mateixes pertinències, d'altra amb el camí dit antigament de Son Salom i de dues parts amb terres del magnífic Joan Antoni Danús i d'altra amb terres de don Pere Móra, mitjançant camí. L'altra tanqueta confronta d'una part amb camí reial, amb camí de cas Canonge i amb terres de la possessió dita Cas Canonge, d'altra amb terres del hereus de Gabriel Mir, amb terres de Guillem Clar i d'altra amb terra de Llorenç Oliver, cirugià les quals propietats té i posseeix en virtut dels títols calendats en la cabrevació del 12 de febrer del 1664.

3) Tres quartons de terra de nombre d'una quarterada dits el Clos de l'Era. Confronten d'una part amb camí reial, d'altra amb cases i corral de Mateu Burguera i amb clos de Salvador Verger, d'altra amb terra del denunciant i d'altra amb terra d'Antoni Rosselló Ribas de les mateixes pertinències.

4) Cinc quarterades de terra dites el Camp de Mestre Miquel Gran. Confronten d'una part amb camí qui va a Son Salom, d'altra amb terra dels hereus de Gabriel Rosselló, d'altra amb terra de Don Pere Móra i d'altra amb terres de Salvador Verger.

5) Cases i clos de terra contigu situades en dita vila extramuros. Confronten d'una part amb carrer reial, d'altra amb cases i terra dels hereus de Guillem Vidal Bennàsser, d'altra amb terra de Nicolau Caldés, amb terra de Llorenç Oliver, cirugià, d'altra amb terres de Guillem Clar, d'altra amb terra del denunciant dita l'Era i amb terra de Salvador Verger i d'altra amb corral d'Antoni Oliver, ferrer, amb corral de Baltasar Vidal i amb corral de Guillem Bonet Colomí les quals posseeix en virtut d'establiment a son favor firmat per Joana Amer segons acte del 18 de gener de 1734.

6) Dues quarterades i tres quartons de terra dites les Quarteradetes. Confronten d'una part amb camí reial qui va a Felanitx, d'altra amb terres de Cosme Vicenç, d'altra amb terres de Guillem Vidal Talaia, d'altra amb la tanca dita Na Verrandella i d'altra amb terra de Jaume Vidal de Baltasar i amb terres d'Apolònia soler les quals posseix

Santanyí ES COPIA DIGITALITZADA

com hereu propietari del Rnd. Doctor Joan Baptista Verger, son oncle, segons son testament que firmà en poder de Pere Nadal notari, als 3 març 1713 qui dit doctor Verger, prevere, tenia en virtut de designació feta per Caterina Dearo i Verger, vidua de Salvador Verger, sa mare, i per Blai i Salvador Verger, sos germans, consta en acta en poder d'Antoni Nadal, notari als 10 maig 1681, com hereus propietaris de Salvador Verger, son pare, segons consta per son testament en poder de Sebastià Oliver, notari, als 13 desembre 1659 i lo dit Salvador Verger fonc donatari de Baptista Verger, son pare, constant de la sua donació en poder del referit notari als 11 febrer 1651 qui dit Baptista Verger dita terra cabrevà en la reial visita als 12 febrer 1664.

7) Una peça de terra de dues quarterades dita La Vinya Vella, tancada de paret. Confronta de dos parts amb terra de Pere Julià, Vila, d'altra amb terra de Cosme Vicenç, d'altra amb terra de Nicolau Caldés, amb terres de Rafel Clar i amb terra d'Antoni Rosselló Ribas.

8) Dues quarterades de terra situades en el Camp d'en Bover. Confronten d'una part amb camí qui va a Felanitx, d'altra amb terra de Bartomeu Bonet, Bonico, per dos parts i d'altra amb terra de Joana Bauçà.

9) Una quarterada de terra dita la Sort del Marge, situada en el Camp d'en Bover. Confronta d'una part amb camí qui va a Felanitx, d'altra amb terra d'Antoni Oliver, alias Vessa, d'altra amb terra de Miquel Vidal, Calent, i d'altra amb terra de Miquel Vidal, alias Coll Curt, i amb terra de Salvador Vidal, Jordi.

10) Una quarterada i tres quartons situada en el Camp d'en Torrella. Confronta d'una part amb Sèquia del Camp d'en Torrella, d'altra amb terra dels hereus de Gabriel Barceló, d'altra amb terra dels hereus de Sebastià Bonet, Francioi, i d'altra amb terra de Miquel Danús, amb terres de Joana Escolàstica Burguera i amb terra de Guillem Vidal, Talaia.

11) Denuncia posseir per indivis, juntament amb el Rnd. Rafel Verger, prevere, son germà, una peça de terra tancada de paret dita la Tanqueta d'allà Dalt. Confronta d'una part amb camí que va a Felanitx, d'altra amb terra d'Onofre Vidal, Nin, d'altra amb terra del dit, amb terres dels hereus de Jaume Barceló, Magí, i d'altra amb terra dels hereus de Mateu Vidal, Vidaló. (11)

FONTS BIBLIOGRÀFIQUES I DOCUMENTALS

1.—Aureliano Tapia Méndez, «Fray Rafael José Verger y Suau. El Obispo Constructor», Monterrey 1975.

2.—Fr. Jacinto Fernández Largo, «Positio histórica del Summarium Patris Juniperi Serra», Poliglota Vaticana 1981.

3.—Plec inserit en un lligall de Visites Pastorals i altres documents. Arxiu Parroquial de Santanyí.

4.—Llibre de Baptismes de Santanyí del 1716 al 1724, fol sens numerar. Arxiu Diocesà de Mallorca.

5.—Idem, fols 30 i 62.

6.—Llibre de Baptismes del 1724 al 1732, fols 11 i 75 i Llibre de Baptismes del 1732 al 1743, fols 5 i 58. Arxiu Diocesà de Mallorca.

7.—Llibre de Difunts del 1738 al 1754, fol 93. Arxiu Diocesà de Mallorca.

8.—Arxiu del Regne de Mallorca, Secció de Protocols, 2228, fols 221-222 girat.

9.—Llibre de Difunts del 1769 al 1774, fol 11. Arxiu Diocesà de Mallorca.

10.—Arxiu del Regne de Mallorca, Secció de Protocols, 2074, fol 207 girat.

11.—Id. Reial Patrimoni, Escrivania de la Reial Cabrevació, 1038: «Cabrevacions hechas en la villa de Santanyí desde el año 1742 hasta 1759», fols 237-239.

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

FESTES DE SANT JAUME - SANTANYÍ 1986

Programació dels actes a celebrar els dies 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 i 27 de Juliol, sota el patrocini del Magnífic Ajuntament.

DIVENDRES

PREGÓ DE FESTES

DIA 18—A les 22,00.—Pregó de les Festes de Sant Jaume 1986 per ANDREU PONÇ I FULLANA, i concert per la CORAL SANT ANDREU, a l'Església Parroquial.

DISSABTE

DIA 19—A les 18,00.—Festival aquàtic, a les Piscines Municipals que contarà de:

A) Exhibició, als diferents estils, a càrrec dels nins nedadors del CLUB NATACION PALMA.

B) Competició de natació per a tots els que ho desitgin, amb premi per a tots els participants i copa per al guanyador, tant masculi com femení, de cada categoria de les edats: Fins a 9 anys, de 10, de 11, de 12, de 13 i de 14 i majors.

C) Exhibició de Ballet Aquàtic a càrrec de l'equip del CLUB NATACION PALMA, actual campió d'Espanya.

D) Entrega de premis.

E) Amollada d'ànneres i monedes i els que les agafaran seran seves.

A les 20,00.—Inauguració de l'exposició d'objectes artístico-lituúrgics a la capella del Roser, organitzada per la Parròquia.

A les 20,15.—Inauguració, a la Casa de Cultura, del IX Certamen de Pintura i Dibuix «Vila de Santanyí» i entrega de premis.

A les 21,00.—Inauguració de l'exposició de brodats de Santanyí, a Ca'n Soler del carrer de s'Aljub, organitzada per l'Associació Local de Mestresses de Casa «Nuredduna».

A les 22,00.—Trobada folklòrica Mallorca/Eivissa. Intervendran les agrupacions de ball «ES BROLL» de Santa Eulàlia i «ORDI BROIX» de Santanyí. A la Plaça.

DIUMENGE

DIA 20—A les 10,30.—Recorregut incògnit, per als grans.

A les 18,00.—Recorregut incògnit, per als nins i nines, organitzat pel Club d'Esplai.

A les 19,00.—Partit de futbolet al Camp Municipal de Deports.

DILLUNS

DIA 21—A les 20,00.—Gran festival infantil. Començarà a la Plaça Major amb un cercavilas a càrrec d'una agrupació de «Cornetes i Tambors» de Palma, per anar tots en desfilada cap al Camp de Deports a on actuaran «MONANO Y SU BANDA».

La Caixa d'Estalvis «Sa Nostra» rifarà obsequis entre tots els nins presents.

DIMARTS

DIA 22—A les 22,00.—Obra de teatre a càrrec dels alumnes del Collegi Bisbe Verger. Interpretaran l'obra de l'ere Capellà titulada «L'AMO DE SON MAGRANER», Camp de Deports.

DIMECRES

DIA 23—A les 18,30.—Concurs de Dibuix per a allots de tercer a setè d'EGB inclusius a la Plaça Major, i entrega dels premis del III Concurs de Narrativa. Organitza l'Associació de Mestresses de Casa.

A les 22,15.—Projecció de les pellícules «S'Aguila peixatera» i «Mallorca vista per el Dr. Claus König», (documental amb comentaris de l'autor). Organitza GOB Santanyí. Plaça Major.

DIJOUS

DIA 24—A les 17,30.—Sortida de dimonis i caparros acompanyas pels xeremiers.

A les 18,00.—Carregudes de cintes.

A les 19,00.—Corregudes de joies i jocs per als nins, organitzats pel Club d'Esplai.

A les 20.00.—Inauguració, a la Caixa de Pensions de l'exposició de pintura de S. B. «Busser».

A les 21,30.—Completes solemnes amb l'inauguració del gran ple de l'orgue, a l'Església Parroquial.

A les 23,00.—«Verbena» amb: «LOS PEQUEÑIQUES», «LOS JAVALOYAS», «CANYAMEL» i «CRESCENDO».

DIVENDRES

FESTIVITAT DE SANT JAUME

DIA 25—A les 9,00.—Albada amb amollada de coets.

A les 11,00.—Missa solemne amb sermó a càrrec del Pare Antoni Oliver, Teatí.

Acabada la missa hi haurà amollada de coloms a la Plaça a càrrec de la Societat Colombòfila Mensajera de Santanyí.

A les 12,00.—Presentació al Saló d'actes de l'Ajuntament del llibre de poemes «L'ARENA DE L'AMOR» de Miquel Angel Llauger, premi Bernat Vidal i Tomàs, i també de la reedició del llibre «L'ESGLÉSIA NOVA DE SANTANYÍ» de Bernat Vidal Tomàs.

A continuació refresc per a tothom.

A les 18,00.—Partit de futbol entre el C. D. Santanyí i un altre equip a designar.

A les 22,30.—Recital per: MARINA ROSSEL i ELS VALLDEMOSSA. Camp Municipal de Deports.

DISSABTE

DIA 26—A les 17,00.—Tirada a coloms, organitzada per la Societat Local de Caçadors. Programes apart.

A les 18,00.—VI Marxa ciclo-turística, patrocinada per «Sa Nostra». Sortida des de la Plaça Major.

A les 22,00.—Concert per la Banda Municipal de Música a la Plaça Major. Dirigirà: Jordi Rosselló Lliteras.

A les 23,00.—«Verbena» amb: «GABRIEL MURAT I SU ORQUESTA», «MARFIL», «HITS» i «PRESUNTOS IMPLICADOS».

DIUMENGE

DIA 27—A les 10,30.—«Autocròs», al Camí des Pou.

A les 19,00.—Horabaixa socio-cultural dedicat als nostres joves d'ahir.

Festa i bulla per a tothom amb balls de bot, cançons, gloses i tot el que sortirà. Per acabar hi haurà un vinet. Organitzen les associacions de les Mestresses de Casa i de la Tercera Edat.

A les 22,00.—Obra de teatre: «TOT VA COM UNA SEDA» de Joan Mas, a càrrec de la companyia Zanoguera-Alfaro. Camp de Deports.

Acabada l'obra de teatre i al mateix lloc, amollada de focs d'artifici.

NOTA: Exceptuades les «verbenes», tots els actes son gratuïts.

A l'Ajuntament i als llocs de costum se vendran «bonos» per a les dues verbenes.

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

EL TEMPLE PARROQUIAL EN EL SEGLE XIX

Quan el dia de Sant Andreu del 1811, el rector Benet Vadell beneí l'Església nova, estava inacabada.

Imaginau-vos per un moment, la blancor de la nostra pedra, sobresortint sobre les teulades de les cases de la vila, baixes, de portal rodó. Mirau el poble des d'amunt la costa de Son Morlà o de per devers Son Danús, l'immens edifici segurament pareixia molt més grandiós.

Idò bé, l'ampla nau, sense el retaule major ni els de les capelles laterals sense l'orgue, ni salomons, la clarabòia sens els vidres de colors; les parets amb la blancor de les entranyes del nostre poble, quina sensació devia produir a aquells santanyiners!

Ara romania el clot de les Pedreres Grans, després de donar a llum, amb gran esforç dels nostres avantpassats, al nou edifici. Aquell gra menut i fi, havia pres forma de voltes, arcs, relleus, llindars...

Deia que l'obra estava inacabada. Mancava una part important: el campanar, la silueta definitiva que dóna caràcter al poble.

Així idò, la benedecció de l'Església no sols era el final d'un procés de 25 anys, sinó el principi de tot un segle de treball constant amb l'enriquiment de la Casa de Déu dels santanyiners.

El vell Roser degué esser per uns anys, el centre de les funcions litúrgiques. Aquesta joia gòtica, conservà els retaules barrocs fins més de la meitat del XIX.

El rector Benet Vadell, natural de Petra, regí la Parròquia des de 1808 fins al 1839. Morí el 28 de maig als 69 anys d'edat.

Dins el seu temps es féu el retaule major:

— Mes segons relació n. 147 per deurar el quadro major, pintar-lo i per lo or que se ha posat en dit quadro ... 387 ll. 13 s. (Llibre de l'obra).

També es construí la custòdia major.

Per substituir-lo fou nomenat ecònom el Dr. Sebastià Oliver «Lluc», fill de la vila. Construí el campanar.

Era l'any 1851 quan es féu càrrec de la rectoria Mn. Antoni Sastre que havia estat vicari de Ses Salines.

Dins el seu breu rectorat es construí i collocà la campana grossa, de la qual cosa en sabem detalls, que consten en el Llibre de l'Obreria Major:

1853: **11.—Son data 163 ll. 10 s. importe de una campana nueva de 13 ql. 3 a. 13 lib. a 24 s. el ql. abonando la vieja de peso 12 ql. 1 a. 22 lib. a 18 s. el ql. ... 163 ll. 10 s.**

12.—Son data 5 ll. 10 s. importe del badajo de la campana nueva de peso 25 lib. a 3 reales la libra.

13.—Son data 22 ll. 13 s. importe de los gastos de llevar la campana vieja a Barcelona y traer la nueva a Santanyí.

14.—Son data 2 ll. 13 s. importe del trabajo del albañil para subir la campana al campanario.

I el 3 d'octubre del 1853 es beneí la campana grossa:

17.—Son data 2 ll. 17 s. 6 d. importe de tres libras de cera para la fiesta de la bendición de la campana y el Te Deum.

18.—Son data 3 ll. 16 s. importe del refresco del dia de la bendición de la campana.

19.—Son data 4 ll. importe de la limosna y gastos de conducción del predicador del dia de la bendición.

20.—Son data 14 ll. 1 s. 4 d. importe de las correas de hierro puestas en la culata de la campana mayor.

24.—Son data 5 ll. 3 s. 6 d. importe de 71 libras de plomo que se puso en la culata de la campana.

La campana grossa porta la següent inscripció:

† SSMAE TRINITATI HONOR ET GLORIA
YSIDORUS PALLES ME FECIT
BARCINONE
1853

L'actual campana segona és la més antiga del campanar, doncs estigué collocada a l'espadanya del Roser. Porta la inscripció:

BARTOMEU SALOM. IAUMA VIDAL. IAUME IOSEP. †
AGNUS DEI QUI TILLIS PECATA MUNDI MISERERE NOBIS.
BONET LLORENS BONET DE RAPHEL. ANY 1718

Porta l'escut de la vila, amb l'anyell ajagut sobre el llibre, i una figura de Sant Antoni.

La campana petita, collocada a la finestra del campanar que mira sobre la teulada, porta l inscripció:

STA. MARIA ORA PRO NOBIS
BONAV. PALLES ME FECIT
1834

ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

El 1856 fou nomenat rector el Mn. Sebastià Cerdà, natural de Campos.

El rector Cerdà fou el qui construí els retaules de les capelles, dotant-les de imatges i també es construïren valuoses objectes pel culte com podem veure seguint el Llibre enteriorment esmentat:

De 1 de julio 1860 a 30 junio 1861. 6.—**Son data 64 libras 15 sueldos dados a D. Sebastian Matas escultor, importe de materiales y trabajo para dorar los nichos de S. Sebastián, S. Antonio y S. Francisco de esta parroquia colocados en enero y febrero del presente año.**

De 1 julio 1861 a 30 junio 1862. 2.—**Son data 27 libras de esta moneda que con las 13 que se recogieron de limosnas en la oferta en el dia de la Asunción de N.S. forman el importe de la figura nueva que se hizo y se bendijo dicho dia.**

14.—**Son data 208 libras 17 sueldos 4 dineros que con 101 libra 2 sueldos 8 dineros suman las 310 libras importe del cuadro de la Purísima tal como se halla hoy dia de la fecha en que se ha concluido.**

D 1 julio 1962 a 30 junio 1863. 8.—**Son data 29 libras 1 sueldo, importe del velo humeral, vulgo mandil, blanco bordado de oro con relieve cuyo trabajo hicieron las hijas de la misericordia.**

9.—**Son data 17 libras importe de la cara y manos con su correspondiente armazón de N.S. de la Soledad que hizo el maestro Juan Salom.**

11.—**Son data 16 libras importe de cabeza y manos de N.S. de Pascua hecha por D. José Fernàndez.**

De 1 julio 1863 a 30 1864. 5.—**Son data 13 libras de esta moneda, que con 12, ex voto que tenia hecho Coloma Vidal (a) Maymó Vª forma la suma por la que se había contratado la figura de S. Roque que se bendijo el 24 abril del año 1864 y se colocó en la capilla de S. Sebastián.**

Altre element molt importan, avui desaparegut, era la Casa Santa, que també es construí en temps d'aquest rector:

De 1 julio 1871 a 30 junio 1872. 6.—**Son data 33 escudos 800 milésimas según recibo de Jaime Vidal carpintero, por leña, cola, tachones y treinta y un jornales a seiscientas milésimas uno, para el nuevo monumento.**

7.—Son data 6 escudos 600 milésimas que según recibió Juan Nadal por su trabajo y leña para el nuevo monumento.

8.—Son data 23 escudos 333 milésimas que según recibo recibió Damián Adrover, carpintero, por trabcjo, leña, clavos y demás, para la construcción del indicado monumento.

9.—Son data 23 escudos 675 milésimas que según recibo recibió Marcos Servera por 41 jornales empleados en pintar el monumento y dorar el sepulcro.
10.—Son data 50 escudos, 380 milésimas según relación presentada por Pedro Muntaner, carpintero, que hizo el sepulcro.

El 22 de setembre del 1873, un llamp féu destroça al campanar i la volta de l'església. El parallamps no seria collocat fins el 1903 pel rector Sitjar.

Desde 1 julio 1873 hasta 30 junio 1874. 9.—**Son cargo 52 escudos que en el primer domingo de octubre se recogieron dentro de la iglesia para reparar los desperfectos que una chispa eléctrica ocasionó en la cúpula y torre del campanario y bóveda de esta iglesia sobre el presbiterio en donde habia dos boquerones y tuvieron que ponerse siete piezas al uno y tres al otro.**

El dia de San Jaume del 1879 se inaugurà la figura del sant del retaule major:
1.—**Son data cuarenta escudos importe de la nueva figura de S. Jaime Apostol.**

Realment el rector Cerdà fou el qui aportà el seu bon gust en l'ornamentació de l'església.

Al 1887 passà a la rectoria de Santa Eulàlia de Ciutat i fou succeit pel Rector Mateu Llobera.

El rector Llobera continuà la tasca del seu antecessor, essent el qui tancà el segle XIX en la nostra rectoria.

El 13 de març, dominica tercera de la quaresma de l'any 1898, es beneiren i collocaren els 14 quadrets que representen les estacions dels passos de l'església. Foren testimonis d'aquest fet, D. Cosme Burguera, vicari, D. Miquel Escales Palmer, doctor en medicina, D. Llorenç Bonet, misser i D. Jaume Escales, propietari.

Aquest mateix any, el 30 de novembre també es beneí i collocà la imatge del titular de la Parròquia, Sant Andreu.

Hem vist com al llarg del segle passat, la nostra església gran s'omplí de retaules, imatges, i altres elements propis del temple. Més tard vingué l'electricitat, els salomons posats i llevats aixi com els cortinatges vermells de les grans festes.

Reformes litúrgiques recents, canviaren la fisonomia original del presbiteri.

En motiu de complir-se enguany el segon centenari de la primera pedra, aquesta mirada al passat, ens fa prendre consciència del futur de la nostra església. Les necessitats són moltes. Hem de conservar l'herència dels nostres majors.

Que aquesta Festa de l'Obra d'enguany, no sia una més, sino que és la que fa el número dos-cents. Dos-cents santjaumes santanyiners.

Sant Jaume 1986
Any del II Centenari
MIQUEL BARCELÓ I VIDAL

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Parlament del Senyor Josep M.ª Llompart amb motiu de la concesió del Premi de Poesia "Bernat Vidal i Tomàs". (27 d'abril 1986).

Una recent, però ben intensa, tradició de creació literària explica complidament que la vila de Santanyí hagi instaurat el premi de poesia que avui es concedeix per primera vegada. I dic «per primera vegada» perquè és un premi que hauria de tenir continuïtat, fonamentada, si més no, en el resultat excellent d'aquesta primera convocatòria: concurrència nombrosa, mitjana de qualitat molt satisfactòria, i, sobretot, el goig del descobriment d'una veu jove i inèdita, que arriba a la publicitat ja gairebé perfecta, ajuntant, a la frescor i a la poderosa empenta del cant inicial, la rara saviesa de l'experiència i de l'ofici après en profunditat.

Quan les coses van bé, el resultats són bons; i per aquests resultats hem de felicitar l'Ajuntament de Santanyí. El premi «Bernat Vidal i Tomàs», ha tengut tot el sentit que calia. Ha funcionat a nivell d'invitació al jovent, d'estímul a la revelació, de plataforma per a l'aparició d'un primer llibre que no hem de vacillar gens a qualificar d'important; i aquesta és, sens dubte la missió i la justificació del concursos d'aquest gènere.

Un concurs, el que avui ens congrega, fet ben bé a mesura de la persona a la memòria de la qual ha estat instituït. Bernat Vidal i Tomàs fou, en efecte, el responsable d'aquella tradició santanyinera que abans aHudia. No debades va assumir, amb amor i amb sacrifici, la funció de despertar vocacions i de provar de conduir-les, amb ciència i amb paciència, amb bon tacte i amb suau fermesa, cap a la plena i pròpia realització.

Rupert Brooke, el poeta anglès, va dir en una ocasió que en aquest món només hi ha tres coses que ho paguin: la primera, llegir poesia; la segona, escriure poesia, i la tercera —la millor— viure poesia. Fidel a aquesta divisa, En Bernat Vidal i Tomàs va llegir molt, va escriure

un poc; però, sobretot, va fer de la seva vida un exemple de sensibilitat, de generositat i de fidelitat a ell mateix i al propi país en el temps més difícil de la humiliació i la derrota. Va viure, doncs, amb intensitat i amb profunditat, la poesia, si entenem per poesia la més bella i pura forma de realitzar-se un mateix.

Això significa que, per molt valuosa que sigui l'obra que En Bernat va deixar escrita —i ho és a bastament—, més ho és encara la seva biografia, la seva projecció damunt el nostre horitzó cultural, l'exemple de generositat i de servei amb què ens va il·luminar. He dit més d'una vegada, i ho vull repetir ara, que tots nosaltres —i, de rebot, els qui ens han vingut darrera— devem a Bernat Vidal un poc d'allò que som. Sense ell, sense homes com ell, la nostra literatura contemporània tendria avui un altre demble, una altra fesomia. O potser no en tendria cap; perquè sense la dedicació seva i d'un grapat com ell, que, conscients de la necessitat d'abandonar-ho tot per una tasca urgent i a vida o mort —la de salvar les paraules del nostre idioma gairebé proscrit—; sense aquests homes —deia— que varen asumir el molt sovint desagraït ofici de despertar i encarrilar vocacions, Déu sap per quins viaranys hauria anat a esgarriar-se la cultura pròpia d'aquest país.

Va llegir molt, va escriure un poc, va viure intensament. Ens podríem demanar: ¿Per què En Bernat Vidal i Tomàs, escriptor profundament vocacional, es va dedicar amb tanta parsimònia, amb tanta timidesa, al cultiu de la literatura? Pensem que, deixant de banda l'estudi sobre el santuari de Consolació —un treball mig erudit mig poètic, a parts iguals— tota la seva obra publicada es redueix a dos llibres de narrativa: *Memòries d'una estàtua*, publicat en 1953, i *La vida en rosa*, aparegut en 1958, i a un grapat de poemes, espargits per publicacions diverses. Això és tot. Un simple tast d'allò que podia haver estat l'obra d'un gran escriptor.

Jo a vegades no acabava d'entendre per què En Bernat es resistia tant a fer ús dels seus magnífics dots literaris. Vaig arribar a comprendre, emperò, que no es tractava de negligència ni de desinterès, sinó d'una autocrítica hipersensible, tan respectable com excessivament rígida. En Bernat Vidal no tenia la més mínima vocació de mite ni de prestigi cuinat. Era generosíssim amb els altres i d'una exigència rigorosa amb ell mateix. Conscient del seu paper d'orientador, no es volia arriscar mai al perill de donar mal exemple. Potser per això va esser tan avar de fer públics els seus papers.

Tal volta, emperò, no era aquest l'únic motiu del seu silenci. N'hi va haver per ventura un altre de més subtil però igualment profund: l'enfonsament del món lluminós de la seva adolescència; de tot aquell àmbit de conviccions cíviques, d'esquemes liberals, d'humanitat i d'humanisme, que li venia d'avior i que avançava ferm cap a una plenitud assaonada. Pensem que dia 18 de juliol de 1936 En Bernat tenia devuit anys. Pensem que aquell dia es va obrir un parèntesi que ja no s'havia de tancar fins dia 20 de novembre de 1975. Tenguem present que dins aquest parèntesi s'escolaria ja la trentena d'anys de vida que li quedaven. Ell, home sensible i ciutadà conscient, en va patir fins a la fibra més profunda; en patiren les seves il·lusions, les seves ambicions, les seves esperances. Tal volta per això, sense abandonar mai, ni un sol moment ,el servei al nostre país alienat i a la nostra cultura malmenada, l'escriptor es va anar refugiant en el silenci del seu propi món interior, ple de records, de nostàlgies i desencisos, mentre se li dibuixava al rostre aquella mirada, aquell somriure de tristor, d'ironia i amb una punta de sarcasme, que el va caracteritzar. Alguna cosa endevinava un altre amic enyorat per sempre, Manuel Sanchis Guarner, quan va escriure que Bernat Vidal, sincer amb ell mateix i amb el seu món, estimava desesperadament la vida però mai no hi creia massa. L'experiència —afegiria jo— li havia retallat les ales d'aquesta fe.

Va esser un home honest i conseqüent. Havia fet vot d'obscuritat, però va contribuir, sempre que calgué, a la major glòria i lluïssor del germà proïsme. Els fidelíssims Miquel Pons i Antònia Vicens em guardaran de mentir. Va viure uns temps difícils i va patir desenganys i ingratituds, però en sortí ben net de ressentiments i d'enveges. Va complir amb senzillesa el servei a un país i a una cultura, el paper d'orientador i guia d'una joventut esmaperduda i sense mestres.

> Seré un cor en la fosca,
> porpra de nou amb l'alba,

va escriure Carles Riba. En Bernat, un cor en la fosca, ja no va veure l'alba. Va esser un d'aquells homes que ho sacrificaren tot a l'obscura, obstinada, gloriosa tasca de salvar-nos els mots i retornar-nos el nom de cada cosa.

Que aquest acte d'avui sigui un homenatge al seu record, sempre viu entre nosaltres.

am santaran
ÉS COPIA
DIGITALITZADA

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

CRONICÓ SANT JAUME 85 - 86

Juliol-85.—Mondragó vista i paraula. Exposició collectiva. Poemes i serigrafies. La Cofradía de Pescadors i Associació de Veïnats de Cala Figuera han organitzat les festes de la Mare de Déu del Carme.

10. Festa del 13 Batallo de Campos a Cala d'Or.

Pressupost municipal per a l'any 1985 és de 234.600.000 de pessetes.

El Senyor Batle puntualitza sobre l'actitud contrària a la urbanització de Mondragó.

15. El Director General del Instituto Social de la Marina, Constantino Méndez Martínez anuncia que per a l'any 1986, Santanyí tendrà una Casa del Mar.

Guinovart ha treballat a un taller de pedra a Santanyí el conjunt escultòric destinat al Parc de la Mar, de Ciutat.

Toni Dionis guanya el premi «Vila de Santanyí», octava edició.

Els propietaris cedeixen terrenys de sa Torre Nova a l'Ajuntament.

18. El matí del dia 18 i des de Cala Santanyí es va notar un estrany fenomen solar.

19. Antoni Vidal i Ferrando ha pronunciat el Pregó de les festes de Sant Jaume-85.

22. Amb l'entrada en vigor de la nova Llei de Règim Local, cessa la Comissió Municipal Permanent. Es nombra la Comissió de Govern que la componen els tinents de batle; Mateu Cànaves, Andreu Roig, Marc Vallbona i Joaquim Salís.

23. Es cobreix en propietat la plaça de Cabo de la Policia Municipal. El nombrament recau en Jaume González.

24. A «La Caixa» exposició de pintors i escultors de Santanyí amb motiu de L aniversari de l'entitat bancària a Santanyí.

Joan Riera Ferrari exposa a Cala d'Or, «15 variacions entorn a un bidó oxidat». A Santa Maria del Mar, «Paisatges i figures» de Marquet Pascual. A Marieta Gual exposa Mateu Llobera.

Festes de Sant Jaume. Exposicions, esports, verbenes amb Sara Montiel, Juan Pardo i altres. Teatre, «Nit de foc» i «Bon viure i no treballar no pot durar» de Catalina Rigo. V Mostra de Balls Populars.

Benedicció del lloc de primers auxilis de la Creu Roja, al carrer de Felanitx.

Sermó del Dr. P. J. Amengual M. SS. CC. Etc. Etc.

Festes populars a Cala Llombards.

Agost.—2. Exposició «Mallorca romántica y Verano en Cala Figuera» de Hein Driessen.

7. Festes en Es Llombars. Estrena d'un orgue. Mostra de Pintura i Dibuix: Temes locals.

16. Festes de Sant Roc a S'Alqueria Blanca, estrena de la comèdia original de Catalina Rigo «Era curta però guitxera» pel grup «Pou del Rei».

La Madona Antònia Peña, de Ca na Marçala, és guardonada amb el premi «La Bona Taula Mallorquina».

Es convoca el IV Concurs de gloses a Calonge.

Massa robatoris a Cala Figuera i a tot el terme.

Antoni Clavé i Gaspar Riera exposen a Marieta Gual i Santa Maria del Mar, respectivament. A «La Caixa» de Santanyí, Cristina i Anna Sorli. «Batik».

24. Reunió de Veïnats de Portopetro.

30. La madona Antònia Aina Bonet, de Son Rossinyol compleix 102 anys.

Setembre.—Jaume Bonet de la Presa, nou President de l'Associació de Veïnats de Cala Figuera.

Preocupació a Cala Figuera pel sanejament.

21. Benjamin Smith exposa a «La Caixa».

27. A Consolació es presentat «Fulls de vidre» de Mossèn Jaume Serra.

29. Festes patronals a Calonge. Estrena dels goigs a Sant Miquel, originals de Mossèn Pere Llabrés i musicats per Marc Vallbona. Es concedeix el primer premi de gloses a Joan Grimalt Roig.

El GOP s'estableix a Santanyí.

Es crea una nova plaça de professor d'E.G.B. a Cala d'Or. S'impartirà per primera vegada ,ensenyança fins al setè curs.

El lloc de la Creu Roja passa de la categoria C. a la C.2 i la plantilla passa de 9 soldats a 12.

Entra en funcionament una fase de l'enllumenat de Porto Petro.

Acabades les obres de la construcció d'una pista esportiva a l'escola de s'Alqueria Blanca.

Es compra un solar de 16.000 metres quadrats per construir la Residència de la Tercera Edad.

A un ple anterior s'acorda sollicitar al Govern Balear la redacció d'un projecte tècnic d'un vial de cintura.

Octubre.—Antoni Vidal Ferrando guanya el premi «Ausiàs March» de Gandia, amb l'obra «El brell dels jorns».

Després de més de mig any de no ploure a la fi ha plogut. S'han recollit entre 20 i 40 litres per metre quadrat segons els distints serveis pluviomètrics.

11. Concert d'orgue a càrrec de Hans-Dieter Möller dins la IX Setmana d'orgues històrics.

Segons noticies al Pare Pere Rigo, de Can Timoner de S'Alqueria Blanca, no va tenir res de nou durant el terratrèmol de Mèxic.

20. Mig dia de fira amb més firaires que compradors. De cada any és més ampla el redol ferial.

Important èxit del «III Torneo Internacional de Ajedrez» de Cala d'Or.

Novembre.—El senyor Manuel Gomis, després de disset anys de Director de «La Caixa» a Santanyí, ha estat traslladat a Felanitx.

Després de les brusques de setembre, tan necessàries per als arbres i per a la terra, els ametlers han florit.

15. El bou «Sant Pere», de Cala Figuera, naufragà ran del far de Ses Salines.

Prolongació i aixamplament del carrer de Ses Parres.

23. Homenatge a Antònia Mir Bonet.

Els homes i les dones de Santanyí que compliren cinquanta anys ho celebraren amb una bona festa.

30. Festa de Sant Andreu, Patró de la Vila. Festa grossa. A la casa de Cultura, exposició «La pintura religiosa a Santanyí». Segles XVII al XIX» i «Exposició etnològica d'eines, utensilis i ormejos avui en desús» a l'Escola Nacional. Recital de Donna Hightower i concert per la «Coral Sant Andreu». «Sal i xeixa» dedica una especial atenció a sa Torre Nova.

Desembre.—1. El Congrés de «Premsa forana» està a la plena. Hi participa «Sal i xeixa».

Nova fase de restauració de l'orgue de Jordi Bosch. Si a la primera hi han collaborat moltes persones de fora de Santanyí, la segona ha de ser obra dels santanyiners. L'Ajuntament ha aportat 770.000 pessetes.

Amb poc espai de temps Riera Ferrari ha presentat al Museu de Mallorca els Fasncht de Basilea i una altra exposició a la Banca March de Ciutat amb temes variats.

El calendari per a l'any 1986 de l'Obra Cultural, està dedicat a Blai Bonet. Són aprovades les noves ordenances fiscals de l'Ajuntament.

10. Ha mort el metge Cosme Ferrer Vidal. Que Déu el tengui.

Serà restaurada sa Torre d'en Beu. El pressupost puja uns cinc milions de pessetes.

20. Exposició de betlems artesanals originals dels alumnes del Collegi Bisbe Verger.

21. Concert de cançons nadalenques en la participació de l'Escola Nacional i Collegi Bisbe Verger.

Per les festes de Nadal l'església parroquial està totalmente adornada amb neules.

Gener-85.—Demografia 85: Naixement 60 (40 nins i 20 nines). Defuncions 67 (37 homes —2 són estrangers— i 30 dones —una estrangera—). Matrimonis: 34 canònics i 5 civils.

Concert de la «Coral Sant Andreu» a Ses Salines.

20. Antoni Vidal i Ferrando premi «Ciutat de Palma» de Poesia amb l'obra «Racó de n'Aulet». Llorenç Perelló obté un dels premis d'investigació científica. Antònia Vicens finalista de novella.

Per a la restauració de l'orgue el Consell de Mallorca ha donat un milió de pessetes. La suscripció a favor de l'orgue s'ha vista augmentada amb quatre pagues de cinquanta mil pessetes del sorteig de la Caixa de Balears «Sa Nostra».

Ha estat nomenat batle de S'Alqueria Blanca, Joan Rigo Obrador després de renunciar Jaume Rigo Pons.

Pere Adrover Pizà ha estat nomenat director de «La Caixa».

Sonades festes de Sant Antoni a tot el terme.

Festes per a l'any 1986. Per a totes les poblacions el dia 17 de gener, Sant Antoni, 8 d'agost en Es Llombards, 16 d'agost a S'Alqueria Blanca, 19 de març a Cala d'Or, 16 de Juliol a Santanyí.

S'acorda sollicitar una subvenció del 50 % per al sanejament de Santanyí. També s'acorda convocar un certamen de poesia, dotat amb 50.000 pessetes, per a commemorar el 15è aniversari de la mort de Bernat Vidal i Tomàs, Fill Illustre de la vila.

am santanyí
ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

Els dimonis de S'Alqueria assisteixen a la III dimoniada de Sant Llorenç des Cardassar.

29. La madona Maria Suau Sastre, de Can Boira, compleix 100 anys.

Febrer.—2. Homenatge a la madona de Can Boira organitzat per l'Ajuntament amb collaboració amb «La Caixa» i «Sa Nostra» i les Mestresses de casa. Assistí el President de la Comunitat Autònoma, Gabriel Cañellas. L'Obra Social del Consell Insular de Mallorca li féu un donatiu de 100.000 pessetes. El senyor batle, Cosme Adrover, en nom de l'Ajuntament l'obsequià amb una palangana de plata i «Sa Nostra» i «La Caixa» amb pensions vitalícies de 5.000 pessetes mensuals. Durant el berenar a la Plaça ballà i cantà «Ordi broix».

8. Per a aquest dia estava anunciada la rua que impedí la pluja.

Ha mort Miquel Vicens, (a) Bossa, President de la Colombòfila.

La Conselleria de Cultura aidarà per a la restauració de la Torre d'en Beu.

Han estat publicades les gloses del IV Certamen de Calonge.

9. Festa de Santa Escolàstica a Consolació.

S'ha editat una nova revista de la part forana, «Fent camí». Entre les escoles que hi participen hi ha la de S'Alqueria Blanca.

Es crea a Cela d'Or la «Cruz Roja del Mar».

Març.—A un ple s'acorda per unanimitat la proposta del senyor batle d'encarregar a l'arquitecte municipal el projecte tècnic de transformar s'Aljup en escola de música i sala d'exposicions.

Preparatius per al bicentenari de la primera pedra de l'església nova.

Els majors volen agrupar-se i de moment han format una junta rectora presidida per Llorenç Rigo Barceló.

13. Referendum sobre l'OTAN. SI, 51'5; NO, 35'8; ABSTENCIONS, 46'2.

15. Assemblea General Extraordinària de Veïnats de Cala Figuera per a tractar del tema de l'emissari submarí.

17. Organitzat per «Sa Nostra», a la Sala de Cultura de l'Ajuntament, el senyor Jaume Galmés intervendrà en una conferència colloqui sobre «Situación del ganado ovino frente a la entrada de España en la CEE» i «Justificación de los campos de cereales en la zona de Santanyí».

19. No es construirà l'emissari submarí de Cala Figuera.

26. Exposició a «La Caixa» de Vera von Busch i Mara Eder.

27. Homenatge a Antoni Vidal Ferrando, Llorenç Perelló i Antònia Vicens, dos guardonats i una finalista en els darrers «Ciutat de Palma», organitzat per les Mestresses de Casa.

Segons la premsa ciutadana el termo municipal resta amb un sol metge de guàrdia des de la tarda del divendres a les 9 del matí del dilluns.

31. Concert del cor Unterbacher Liederkranz 1874 Düsseldorf i del grup local «Ordi broix» a la Plaça.

Abril.—6. VI Trobada de donants de sang a Santanyí. Parlaren, entre altres, el batle Cosme Adrover i el President del Consell Insular, Jeroni Alberti.

S'aprova inicialment el pla parcial de Mondragó.

«Sai i xeixa» recorda Bernat Vidal i Tomàs.

Surten les bases del IX Certamen de Pintura i Dibuix «Vila de Santanyí».

23. Inicis de la primera Setmana Cultural. Exposició de Pau Ll. Fornés. Conferència del Dr. Joan Mas i Vives. Presentació del II Congrés de Llengua Catalana per Joan Melià.

24. Sessió de cinema a càrrec d'Antoni Riera Nadal.

25. Concert dels «Nins cantors de Sant Francesc».

26. Presentació del premi «Ciutat de Palma», «Racó de n'Aulet» d'Antoni Vidal Ferrando per Miquel Barceló i Andreu Server.

Concert de «La Filarmonica porrerense» dirigida pel mestre Jordi Rosselló.

27. Concert a la Plaça de la Banda de Música Municipal. Concessió del premi de poesia «Bernat Vidal i Tomàs». Presidí el batle Cosme Adrover i intervengueren Marc Vallbona i Josep M.ª Llompart. Es concedí el primer premi a «L'arena de l'amor» del jove Miquel Angel Llauger Rosselló. Llompart recomana la continuitat del certamen.

Maig.—4. Festa a Consolació i benedicció dels fruits.

11. Al Polideportiu nova festa d'es tondre amb molta de participació.

El C. D. Santanyí conserva la categoria de tercera nacional.

Han estat sembrats arbres en el Pou del Rei.

Organitzat per «Sa Nostra» es celebraren concerts per a escolars, a Santanyí i a S'Alqueria Blanca ,a càrrec de «Los Valldemossa», que presentaren poemes musicalitzats de Blai Bonet.

El alumnes del Collegi Bisbe Verger presentaren en el Teatre Principal i dirigits per Sebastiana Miquel, «L'amo de Son Magraner» de Pere Capellà.

S'intenta trobar una solució definitiva per al sanejament de Cala Figuera.

am santanyí ÉS CÒPIA DIGITALITZADA

En el moll de Cala Figuera i amb caràcter temporal ha estat collocat un dipòsit de «gasoil».

23. S'inaugura, amb assistència del President Cañellas, el Centre Cívic de Cala d'Or.

El senyor Llorenç Rigo Barceló, President de la Tercera Edat a Santanyí.

Maria Suau exposa a l'Auba i Riera-Ferrari a les Oliver-Maneu, de Ciutat.

S'està treballant a la instalació del Gran ple de l'orgue de la Parròquia, amb la dotació de 1284 trompes, que fa que sia l'únic en el món.

28. El professor d'E.G.B. Luís Pemán, de l'Escola Nacional, s'ha jubilat després de trenta anys de magisteri a Santanyí.

30. Amb l'assistència del secretari general de la Seguritat Social, Luís García de Blas, el director general de l'Institut Social de la Marina, Constantino Méndez i altres autoritats provincials i locals fou inaugurada la Casa del Mar. La inversió total ha estat de 30.102.000 de pessetes més 11.300.000 corresponents a les obres d'urbanització exterior. Està bastit dins un terreny de 700 metres quadrats cedits per l'Ajuntament.

Juny.—A Es Llombards emiteix una televisió local.

A la Col·lecció Tià de sa Real, de Manacor, han estat reeditats en un sol volum «Quatre poemes de Setmana Santa», «Entre el coral i l'espiga», «Cant espiritual» i «Comèdia» de Blai Bonet.

22. Eleccions General-86. Al Congrés de Diputats: Coalició Popular 1.808 vots, PSOE 1.165 vots. PSM 65 vots, CDS 283 vots, PRD 247 i d'altres 46 vots.

am santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

0004
AJUN

Gràfiques Lt